

Veenweiden Nieuwsbrief

10

MEI 2022

Samenspel van natuur, recreatie en landbouw

De Krimpenerwaard is een unieke plek. Om dit oer-Hollandse veenweidelandschap te behouden, leggen we 2.250 hectare nieuwe natuur aan. Natuur waarin planten en dieren zoals weidevogels zich thuis voelen. Een veenpolder waar plek is voor vitale en toekomstgerichte landbouw. Een prettige leefomgeving met prima waterkwaliteit en goede recreatiemogelijkheden. Gemeente, hoogheemraadschap en provincie werken hieraan samen met agrarisch ondernemers, particuliere grondbezitters en natuur- en recreatieorganisaties.

Goed voor plant, dier, mens en water

Ons historische polderlandschap is gevormd door eeuwenlang land ontginnen en bewerken. De intensivering daarvan zet echter het leefgebied van talloze kenmerkende plant- en diersoorten steeds verder onder druk. Door met elkaar nieuwe natuur te ontwikkelen en daar op een andere manier mee om te gaan, herstellen we het veenweidelandschap zodat verdwenen planten en dieren terugkeren.

Juiste mix

Het grootste deel van de nieuwe natuur ligt in het noorden van de Krimpenerwaard. De mix van natuur, water, natuurvriendelijke landbouw en recreatie zorgt voor een fijne leefomgeving. Ook helpen we met een hoger waterpeil bodemdaling tegengaan. De unieke gebiedsstructuur met langgerekte kavels blijft voor het grootste deel intact. Net als het open karakter en de kenmerkende landschapselementen.

Koeien in de wei

De Krimpenerwaard wil een voorbeeld zijn van hoe natuurontwikkeling en landbouw wél samengaan. Bijna driekwart van de open polder buiten het natuurgebied blijft net als nu in gebruik voor landbouw. Straks lopen er dus nog gewoon koeien in de wei. Er blijft ruimte voor agrarisch ondernemen, op een manier die de natuur versterkt.

Meer weten? Kijk op www.veenweidenkrimpenerwaard.nl

Natuur en water kunnen niet zonder elkaar

Hoogheemraad Agnes van Zoelen

De reden dat we als Hoogheemraadschap samen met gemeente en provincie nieuwe natuur aanleggen, is simpel: natuur en water kunnen niet zonder elkaar. Een goed watersysteem en goede waterkwaliteit zijn daarvoor belangrijk. Als waterschap hebben we veel gebiedskennis en deskundige mensen. Daarom hebben wij in 2016 de natuurgebieden De Nesse, Berkenwoudse Driehoek en een deel van Oudeland-Zuid ingericht.

Een paar jaar geleden stelden we de peilbesluiten vast die de nieuwe natuur mogelijk maken. In die gebieden willen we graag een flexibeler en meestal hoger waterpeil dan in de huidige gebieden met overwegend landbouw. Hierdoor ontstaat een leefomgeving met meer verschillende dieren- en plantensoorten rond de sloot en het zorgt ervoor dat met name weidevogels zich meer thuis voelen. Ook helpt een hoger waterpeil om bodemdaling tegen te gaan, zeker in het lagere deel van de Krimpenerwaard is dat erg belangrijk.

Vijf jaar later zien we de natuurwaarden in de nieuwe natuurgebieden weer toenemen: vooral de weidevogelstand is sterk verbeterd. De biodiversiteit herstelt zich. Zo werken we samen aan een duurzame en fijne leefomgeving voor mens en dier waar we ook in de toekomst prettig kunnen wonen, werken en recreëren.

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

We maken nieuwe natuur met ruim 20 zelfrealisatoren

Agrariër Herman van Dijk uit Gouderak ondertekende 21 april de 'ruilovereenkomst'. Daarmee is hij de 24e zelfrealisator die zijn agrarische bedrijfsvoering met natuurbeheer combineert. Van Dijk: "Wij zijn blij dat we er na een proces van 4,5 jaar samen uit zijn gekomen. We hebben zin om er iets moois van te maken. Onze natuurboerderij kunnen we op onze nieuwe locatie aan de Kattendijk in Gouderak uitbreiden. Naast kruiden- en faunairijk grasland komt er ook vochtig grasland voor weidevogels en vervangen we op termijn drijfmest door ruige mest."

Wethouder Jan Vente was bij de ondertekening. Hij zette zich als voorzitter van de Stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard in om met agrariërs tot overeenstemming te komen. Vente: "Ik ben blij dat de zelfrealisatoren nu eindelijk aan de slag kunnen. Ik heb zeer veel waardering voor hun ondernemerschap en doorzettingsvermogen."

De zelfrealisatoren leggen ongeveer 395 ha van de 2.250 ha nieuwe natuur aan, op eigendom- en pachtgronden.

De zelfrealisatoren hebben, vaak samen met een adviseur, plannen voor natuur op hun grond gemaakt en ze zorgen ook voor aanleg en beheer. De overige natuurgronden worden beheerd door onder andere het Zuid-Hollands Landschap en het Natuur-

beheercollectief Krimpenerwaard (NBC) samen met agrariërs uit het gebied. Het NBC is opgericht door en voor de agrarische- en natuurorganisaties om de coördinatie van het gezamenlijk beheer van het natuurgebied te gaan voeren.

vlnr: wethouder Jan Vente, familie Van Dijk, Rudi Terlouw (opsteller Basis Natuurplan), Hans Geerders (Programmabureau Veenweiden Krimpenerwaard), Cor van der Vaart (Makelaar natuurinclusief) en Albert de Koning (adviseur Van Dijk)

Het Zuid-Hollands Landschap vertelt: 'polder vol leven'

"Grù-to, grù-to". Zodra je dit hoort, weet je dat de lente eraan komt. De Krimpenerwaard is van oudsher aantrekkelijk voor weidevogels. Maar vooral met steltlopers zoals de grutto gaat het niet goed. Met de herinrichting van polders De Nesse en Berkenwoude in 2016 creëerden we meer geschikt leefgebied voor weidevogels.

Samen met onze pachters en vrijwilligers werkten we hard aan goed natuurbeheer. Met resultaat: de biodiversiteit groeit flink, net als het aantal steltlopers als grutto en Kievit. Ook soorten als de lepelaar en wintertaling komen vaker voor. Het zijn positieve resultaten na vijf jaar ecologisch onderzoek naar het effect van onze natte natuurontwikkeling.

Wij zien het dagelijks met eigen ogen: een polder vol leven. Geniet fietsend of wandelend mee van al dat moois en neem je verrekijker mee. Grote kans dat je de gruttokuikens op hoge pootjes door het gras ziet lopen!
Lees meer over het onderzoek op www.zhl.nl/natuurontwikkeling

Volg de grutto's in de Krimpenerwaard:
www.zuidhollandslandschap.nl/grutto-volgen

Vorbereidingen schop in de grond

Dit jaar beginnen we met de voorbereidende werkzaamheden en starten de baggerwerkzaamheden. We hebben tijd ingepland om alles goed, zorgvuldig en in goed overleg met alle betrokken partners voor te bereiden. Het goedgekeurde bestemmingsplan ligt er en met de meeste boeren en grondeigenaren is een uitvoeringsovereenkomst voor zelfrealisatie gesloten. 24 zelfrealisatoren doen mee aan de aanleg van natuur op hun gronden, en ook het Zuid-Hollands Landschap en Natuurbeheercollectief Krimpenerwaard zijn belangrijke partners van dit project. Er ligt een gedetailleerd ontwerp dat een indruk geeft van hoe het gebied er uit komt te zien en de beoogde aannemers zijn geselecteerd. De eerste schop gaat volgend jaar de Den Hoekse grond in.

Struinen door
de Nespolder

Planning

Juni/juli	- Inloopavond definitief ontwerp Den Hoek
Juli	- Projectplan Waterwet definitief ontwerp Den Hoek ter inzage - Start kwaliteitsbagger werkzaamheden Den Hoek
September	- Start kwaliteitsbagger werkzaamheden overige deelgebieden - Inloopavond voorlopig ontwerp andere deelgebieden
Oktober	- Kwaliteitsbagger werkzaamheden Den Hoek gereed
November 2023	- Inloopavond alle definitieve ontwerpen - Start uitvoering in Den Hoek

Dit hebben we al gerealiseerd

De afgelopen jaren hebben we al een deel van de nieuwe natuur gerealiseerd en daarbij waardevolle lessen geleerd. Lessen die we benutten bij de verdere uitvoering. Ongeveer 500 van de 2.250 hectare is al ingericht als natuurgebied; onder andere de polders De Nesse, Berkenwoudse Driehoek, Nespolder en het zuidelijk deel van Oudeland. Hier zijn onder andere natuurvriendelijke oevers aangelegd, percelen afgeplagd en dammen aangelegd. Ook kwamen er een vogelkijkscherm, picknicktafels en een wandelpad.

Aanleg NBO-gebied (Nesse, Berkenwoudse Driehoek en Oudeland-Zuid)

Vijf aannemers geselecteerd voor natuuraanleg

De aannemers die de komende jaren de nieuwe natuur gaan aanleggen, op gronden van provincie Zuid-Holland en Zuid-Hollands Landschap, zijn bekend. Na een zorgvuldige selectieprocedure selecteerden we vijf MKB-bedrijven die veel ervaring hebben met natuuraanleg en met werken in veenweidegebied. Het is nog niet bekend wie in welk deelgebied aan de slag gaat. De aannemerspool bestaat uit:

- GKB Realisatie BV (Barendrecht)
- De Heer Land & Water BV (Polsbroek)
- De Kuiper Civiel- en Waterbouw B.V. (Noordeloos)
- De Vries Stolwijk BV (Stolwijk)
- Aannemingsbedrijf Verboon Maasland (Maasland)

Hier wordt straks gewerkt aan nieuwe natuur

Kijk zelf

Benieuwd hoe de nieuwe natuurgebieden eruit gaan zien? Het voorlopige ontwerp vindt u op veenweidenkrimpenerwaard.nl/actueel/ontwerp-veenweiden-krimpenerwaard. Of bekijk met eigen ogen de 500 hectare nieuwe natuurgebieden die al zijn aangelegd.

Natuurlijk

Natuurvriendelijke, bredere oevers en nat schraalland of vochtig hooiland zijn van belang voor plantengroei. De ingerichte gebieden trekken weidevogels zoals zwarte stern en andere typische veenweidedieren als ringslang en waterspitsmuis.

Natuurvriendelijke oever

Zwarte stern in Berkenwoudse Boezem

Krabbenscheer in sloot

Waterrijk

Poelen, sloten en weteringen trekken gebiedseigen planten en waterdieren aan. De unieke waterplant krabbenscheer trekt onder andere de zeldzame groene glazenmaker (libelle) aan.

Groene glazenmaker libel

Op pad

Na de plaatsing van een vogelkijk-scherm, picknicktafels en een wandelpad in Oudeland is het ook voor de mens prima toeven hier.

NBC zorgt voor natte poten

Vochtig grasland is een eldorado voor weidevogels zoals grutto's, scholeksters en kieviten. Zij scharrelen het liefst met natte poten kostje bij elkaar. Mede door de zeer droge maartmaand kwamen deze vogels dan ook in groten getale af op zeven nieuwe zogeheten plasdraslocaties. Met een plasdraspomp zette [Natuurbeheercollectief Krimpenerwaard \(NBC\)](#) deze stukken grond in Middelblok en Kattendijksblok deels onder water. De plasdraspompen zijn mogelijk gemaakt door een subsidie van de provincie Zuid-Holland.

Plasdras bij Gouderak

Grutto's

Actieplan Boerenlandvogels: naar een groeiend en bloeiend mozaïek

Weidevogels voelen zich thuis in vochtige weilanden met veel bloemen en kruiden. Maar koeien en landbouwmachines houden het liever droog. Een lager waterpeil en vaker maaien zorgen voor meer opbrengst maar minder plantensoorten. Minder bloemen betekende minder insecten waardoor ook steeds meer weidevogels het voor gezien hielden.

Gelukkig zien heel veel inwoners, ondernemers en organisaties het belang in van voldoende variatie. Zij hebben

samen met de provincie de krachten gebundeld in het Zuid-Hollandse Actieplan Boerenlandvogels. Tientallen boeren vernatten hun weilanden, leggen bloem- en kruidenrijke gedeelten aan of maaien later. Vaak kunnen wij ze hiervoor compenseren vanuit de regelingen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. En vrijwilligers tellen vogels, installeren pompen en snoeien bomen. De natuurgebieden en agrarisch beheerde gebieden vormen samen een groeiend en bloeiend mozaïek van plekken waar het voor weidevogels goed toeven is.

Grutto's

Uitmijnen geen alternatief voor afplaggen in deelgebieden NNN

Is uitmijnen een betere optie voor het verschralen van voormalige landbouwgronden dan afplaggen? Om deze vraag te beantwoorden, schakelden provincie en gemeente het Louis Bolk Instituut in om een wetenschappelijk experiment (uitmijnproef) uit te voeren. Het instituut nam daarin ook de al lopende verschralingsproeven mee in onder andere de Wellepoort.

De onderzoeksconclusie: om op de aangewezen plekken binnen twaalf jaar na de inrichting nat schraalland te verwezenlijken, is afplaggen de

enige realistische optie. Plaggen of afplaggen is het uitsteken van de bovenste (bemeste) grondlaag plus begroeiing, om zo de juiste omstandigheden – zo min mogelijk fosfaat in de wortelzone – te creëren. Uitmijnen blijkt geen haalbaar alternatief om binnen 10-15 jaar de natuurdoelen te kunnen halen. Uitmijnen is een aangepaste vorm van klassiek verschralen waarbij naast maaien en afvoeren ook gericht wordt bemest met stikstof, om zo de groei aan te jagen, vaker te kunnen maaien en zo extra fosfaat aan de bodem te onttrekken. [Lees hier verder.](#)

Colofon

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Stuurgroep Veenweiden Krimpenerwaard.

Contact en aanmelden:
info@veenweidenkrimpenerwaard.nl

Meer informatie:
www.veenweidenkrimpenerwaard.nl

Samenstelling en redactie:
Programmabureau Veenweiden

Vormgeving:
Vakteam Grafimedia,
provincie Zuid-Holland

Foto's:
Provincie Zuid-Holland, Zuid-Hollands Landschap, George de Wit (NBC), Rogier Kuil, hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Stephan Tellier, Pim Jansen, gemeente Krimpenerwaard, Mariëlle Oudenes, Kees Mostert en David van Megen.